

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 5 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 5 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (RP 204/2020 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- regeringssekreterare Meri Pensamo, arbets- och näringsministeriet
- direktör Birgitta Vuorinen, undervisnings- och kulturministeriet
- konsultativ tjänsteman Susanna Grimm-Vikman, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Mikko Rissanen, social- och hälsovårdsministeriet
- specialplanerare Kirsi Piispanen, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- expert Mari Kanerva, Egentliga Finlands TE-byrå
- prorektor Petri Suomala, Aalto-universitetet
- prorektor Heidi Ahokallio-Leppälä, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf
- Bildningsarbetsgivarna rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- STTK rf
- Akava ry
- Finlands näringsliv rf
- Byggnadsindustrin RT rf
- Byggnadsförbundet rf.

Inget yttrande av

- Företagarna i Finland rf.

Betänkande AjUB 14/2020 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ändras temporärt så att det blir möjligt att som arbetskraftsutbildning utöver nuvarande utbildning anskaffa studier som leder till högskoleexamen för att slutföra avbrutna högskolestudier, studier som leder till högskoleexamen inom samma bransch för en person som har examen på institutsnivå eller en examen på motsvarande nivå som avlagts utomlands, samt studier som leder till en ny högskoleexamen för en enskild kund som redan har en högskoleexamen, om personen på basis av sin tidigare examen kan godkännas för en utbildning som riktas till en specifik målgrupp och i fråga om vilken högskolan har bestämt de sökandes behörighet separat, och om avläggandet av examen uppskattas ta högst 24 månader. Syftet med propositionen är att främja sysselsättningen och att trygga tillgången på kunnig arbetskraft framför allt inom växande branscher och särskilt efter covid-19-pandemin.

Propositionen hänför sig till den kompletterande budgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021 och gälla till och med den 30 juni 2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ändras temporärt så att det blir möjligt att som arbetskraftsutbildning utöver nuvarande utbildning anskaffa 1) studier som leder till högskoleexamen för att slutföra avbrutna högskolestudier, på vissa villkor, 2) studier som leder till högskoleexamen inom samma område för en person som har examen på institutsnivå eller en examen på motsvarande nivå från utlandet samt 3) studier som leder till en ny högskoleexamen för en enskild kund som redan har en högskoleexamen, om personen på basis av sin tidigare examen kan godkännas för en sådan utbildning som riktas till en specifik målgrupp och i fråga om vilken högskolan har bestämt de sökandes behörighet separat, och om högskolan uppskattar att avläggandet av examen tar högst 24 månader. Ändringarna avses gälla temporärt till och med den 30 juni 2022.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet välkomnar syftet med de föreslagna ändringarna, som är att främja sysselsättningen och trygga tillgången på kunnig arbetskraft. Propositionen gör det möjligt att förvärva den kompetens som behövs i arbetslivet. Den förbättrar således en arbetssökandes möjligheter att få jobb och å andra sidan tillgången på kunnig arbetskraft inom olika branscher. Propositionen stöder också återhämtningen på arbetsmarknaden i en tid av stora förändringar i arbetet, vilka ytterligare förstärkts av coronapandemin. Utskottet anser att propositionen är behövlig och lämplig och tillstyrker den utan ändringar, men med följande kommentarer.

Betänkande AjUB 14/2020 rd

Utbildning som ordnas som arbetskraftsservice

Den utbildning som ordnas som arbetskraftsservice avses vara en del av högskolornas utbud av utbildningsservice. Utbildningen kan ordnas antingen som en del av högskolornas ordinära utbildningsutbud eller i form av fristående helheter, där undervisningsmodellen i högre grad stöder sig på målgruppernas tidigare utbildning och kunnande och på andra särbehov. Servicen kan också bestå antingen av särskild studiehandledning i de fall när det krävs denna typ av service för att en person ska kunna slutföra sina studier, eller av utvärdering av en persons tidigare kunnande. Utskottet ser det som viktigt att man försöker samarbeta vid planeringen av utbildningen så att olika behov kan beaktas i så hög grad som möjligt.

För att en person ska bli antagen som studerande krävs det i likhet med vad som gäller annan arbetskraftsutbildning att hen är lämpad för utbildningen och för det yrke eller den uppgift som utbildningen siktar på och har ett av arbets- och näringsbyrån konstaterat utbildningsbehov. När studier som leder till högskoleexamen anskaffas som arbetskraftsutbildning antar arbets- och näringsbyrån de studerande, och universitetet eller yrkeshögskolan beslutar om antagningen som studerande. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser det motiverat att det i sista hand är högskolan som beslutar om antagningen och om att bevilja examen.

Studiernas maximilängd

För att kunna anskaffa studier som leder till högskoleexamen för att slutföra avbrutna högskolestudier krävs det enligt propositionen att studierna kan slutföras inom en viss tid, som varierar beroende på examen. Under utfrågningen önskade en del sakkunniga att maximitiden för studierna alltid skulle vara 24 månader.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet konstaterar utifrån de uppgifter det fått att utgångspunkten när man bestämt maximilängden på de återstående studierna har varit att utbildning som leder till examen på högre nivå och som anskaffas som arbetskraftsutbildning inte ska bli ett alternativ till sedvanlig utbildning med studiestöd. Syftet med arbetskraftsutbildningen är att de utbildningsprogram som anskaffas snabbt kan erbjuda den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden och särskilt i branscher med arbetskraftsbrist. De studerande ska redan ha avlagt eller utifrån tidigare studier kunna tillgodoräkna sig en betydande andel (i allmänhet minst över hälften) av studierna för examen i fråga. Om maximilängden på studierna i form av arbetskraftsutbildning skulle vara 24 månader i samtliga de fall som beskrivs i propositionen, skulle det uppstå en situation där till exempel studier som enbart syftar till en högre yrkeshögskole- eller högskoleexamen skulle kunna genomföras helt och hållet med arbetslöshetsförmån, utan att de studerande alls sedan tidigare hade några studieprestationer som hör till examen. Arbetskraftsutbildningen och arbetslöshetsförmånen kunde bli ett alternativ till sedvanliga frivilliga studier med studiestöd. Då skulle inte arbetskraftsutbildningen längre i enlighet med sitt syfte vara ett sätt att snabbare svara på behoven inom arbetslivet.

Giltighetstid

Ändringarna föreslås vara temporära eftersom de målgrupper och behov som nämns ovan också omfattas av den parlamentariska reformen av det kontinuerliga lärandet. Riktlinjerna för refor-

Betänkande AjUB 14/2020 rd

men avses bli klara i slutet av 2020 och börja verkställas 2021. Utskottet ser det som viktigt att följa hur den planerade reformen av det kontinuerliga lärandet framskrider och vid behov utvärdera om giltighetstiden för de ändringar som görs nu räcker.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 204/2020 rd utan ändringar.

Helsingfors 26.11.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anna Kontula vänst
vice ordförande Katja Taimela sd
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Rami Lehto saf
medlem Niina Malm sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Anders Norrback sv
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Arto Satonen saml
medlem Ruut Sjöblom saml (delvis)
medlem Riikka Slunga-Poutsalo saf
medlem Sofia Virta gröna.

Sekreterare var

plenarråd Miika Suves.